

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

II. De specificatione potentiarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

hanc nobis certam debemus præfigere regulam: omne illud, quod ab alio propriè, & à priori non dependet, propriè & ab illo non specificatur, quia specificatio, ut iam dixi, formaliter causalitatem includit.

2 Ceterum non quilibet entitas, quæ dat esse alteri illam specificare dicitur sub omni ratione, sed tantum sub illa, quam præcisè ex vi illius principij determinatè habet tanquam à determinatio illius: exempli gratia: actio eo ipso quod procedat à principio naturali adequato non potest non esse naturalis: prædicatum naturalis in actione specificationem sumit à principio naturali ut naturali, quia hoc determinatum est ad producendam actionem naturalem, ita ut omnis actio, quæ ab illo procedat necessariò sit naturalis, & non possit esse supernaturalis. Quando verò causa ex se indifferens est ad producendum hunc effectum cum hoc prædicato specifico, & alium effectum cum alio prædicato opposito, specificatio talis prædicati non potest tribui principio indifferenti non libero, quia cum secundum suam naturam indifferens sit, & non possit se determinare, determinatio talis prædicati non ab illo, sed ab alio principio procedet à quo dicitur speciem desumere, exempli gratia: potentia visiva indifferens est ad producendam visionem coloris albi, vel nigri, producit de facto visionem coloris albi, specificatio prædicati, per quod hæc visio differt ab alio, quod haberet visio coloris nigri non sumitur à potentia, quæ non fuit à se determinata ad illud producendum, sed ab specie impressa, quæ illam determinavit, ut talem in specie visionem produceret.

3 Dixi specificationem prædicati non posse tribui causæ indifferenti non liberæ, quia si causa libera sit cum ipsa se possit determinare, etiam si indifferens sit ad amandum, vel odio habendum, potest dare actui prædicatum specificum amoris, quia potest se determinare ad amandum, & ablatio indifferentiæ ad amorem, & odium tribuitur voluntati, tanquam principio liberè se determinanti.

Sicuti causa, & causalitas in intrinsecam, & extrinsecam dividitur, ita specificatio eandem partitionem habet: specificatio intrinseca est illa quæ provenit à causa intrinseca, illa videlicet quam habet totum à forma: specificatio extrinseca est quam habet effectus à causa extrinseca adequatè ab illa distincta actio videlicet ab agente.

4 Specificationis nomen latius patet quam illius stricta significatio, in enim sumitur non solum pro vera causalitate specificatiui, in specificatum, sed etiam pro illatione unius prædicati ex alio ad quod habet aliquem ordinem, secundum quam acceptionem dicimus potentias specificari ab actibus, quia ex actu naturis, naturam potentiarum inferimus. Ex hoc fonte dimanavit divisio specificatiui, & specificationis à priori, & à posteriori: specificatio à priori, quæ propriè est specificatio, est illa quæ procedit à vera causa, in qua specificatum verè tribuit esse specificato; specificatio à posteriori est, quæ non sumitur à causa in qua specificatum non tribuit esse specificato, sed tantum illud arguitur inferi, hac ratione specificantur potentia ab actibus, quia ex diversis actibus diversas potentias inferimus.

5 Inter entitates relatiuas, quædam dicunt ordinè ad terminos, qui purè gerunt vices termini respectu illarum, ita ut nullo causalitatis genere, termini in entitates relatiuas influant, sicuti cognitio diuina dicit respectu ad obiectum creatum, quod nullo modo in illa influit, neque immediatè, neque mediâ specie, & quilibet relatio transcendentalis termini ad suum effectum, qui nullam causalitatem exercet circa illam, sed tantum se habet per modum purè termini in ordine ad causalitatem, quia et si aliâ ratione terminus relationis transcendentalis non se habeat ut purè terminus, quia aliquâ denominationem desumit ex terminatione, ex quo distinguitur relatio transcendentalis à prædicamentalis: in ordine verò causalitatis effectus relationis transcendentalis tantum se habet ut purè terminus, quia nullam causalitatem exercet circa entitatem, quæ in ipsam refertur. Aliæ relatiue entitates dicunt ordinè ad terminos, qui causalitatem aliquâ propriâ, & strictam, proximam, vel remotam exercent circa respectus, quos terminant. Exemplum esto actus videndi, qui refertur in colorè, qui color mediâ specie impressâ illum efficienter producit, & sensatio tactus, quæ refertur in qualitatem, quæ immediatè illam producit.

6 Ex his entitatibus respectiuis, quæ terminos purè terminos respiciunt non possunt ab illis specificatione propriâ à priori trahere, quia præcisè determinare non est influere, neque terminus præcisè quatenus terminus est habet ra-

tionem veræ causæ propriæ & strictæ, sed tantum impropiè, solet enim dici causa formalis extrinseca, quæ verè forma non est, neque veram causæ rationem habet. Potentia ex quorum diuersitate, diuersitatem effectuum colligimus. Entitates respectiue respicientes terminos, qui in illas aliquam causalitatem exercent ab illis possunt specificari, sicuti coloris visio, quæ à suo obiecto propriè speciem trahit. Ex his principiis facillè poterunt assignari illa, à quibus singulæ entitates per omnia prædicamenta discurrendo speciem trahunt.

PUNCTUM II.

De specificatione potentiarum.

IN mea sententia, quæ potètiæ ab anima non distinguuntur, multa ex his, quæ dicam locum habere nequeunt, procedam tamen in opinione quæ potètiæ distinguunt ab anima inter se, ut quæstioni locum demus, & doctrinam de specificationibus notam faciamus.

PRIMA CONCLUSIO. Nulla potentia specificatur ab actibus specificatione propriâ, & à priori desumptâ. Hæc conclusio ex dictis Punctis præcedenti manifestè inferitur per hunc discursum legitimum. Nulla entitas specificatur ab illo à quo est independens tanquam à causa, sed potentia est independens tanquam à causa ab actibus: ergo potentia non specificatur ab actibus: Maiorem probum Puncto præcedenti: Minor est certa, quia visio & intellectio nullam exercent causalitatem in potentiam intellectivam, & volitivam.

SECUNDA CONCLUSIO. Quilibet potentia specificatur à priori propriè, & strictè ab essentia, à qua dimanant: probò: quilibet potètiæ procedit ab essentia, cuius dicitur potentia per simplicem emanationem tanquam ab adequato principio: sed omnis effectus specificatur à principio adequato, seu ab aliquo in illo concluso: ergo omnis potentia specificatur ab essentia: Maiorem admittit communis sententia: minorem probò: principium adequatum naturæ suæ est determinatum, si necessariò operatur ad producendum effectum, & à se determinatur, si est liberum ad producendum effectum: ergo effectus procedit à principio adequato tanquam à principio cui tribuitur determinatio specifica ipsius effectus: ergo procedit ab illo tanquam ab specificante.

TERCIA CONCLUSIO. Potest dari potentia visiva superaddita in homine, & equo (sic de aliis potètiis communibus homini, & equo sentio) quæ specificatur ab homine, & equo non secundum rationes específicas vniuscuiusque, sed secundum rationem communem animæ, ita ut potentia visiva hominis possit secundum ultimam rationem specificam procedere ab equo, & specie non distinguantur potentia visiva hominis & potentia visiva equi. Probo hæc conclusionem: non repugnat hominem habere potentiam talis naturæ, ut si coniungeretur cum natura equi, cum illa produceret actus videndi, quos produceret equus, sicuti modò adiuncta naturæ hominis producit actus visionis quos producit homo: ergo non repugnat eadem potentia non solum secundum speciem, sed etiam secundum numerum potuisse antecederet afficere hominè, vel equum, sed talis potentia utrique communis procederet à quocumque illorum quatenus aliquid commune haberet cum altero: ergo ab illa ratione cõmuni specificaretur, & non à ratione speciali, quia differt homo ab equo. Posse eandem potentiam afficere hominem & equum sic probò: Potentia non dependet per se & immediatè, sed mediâ actione dependet ab homine; ergo potuit antecederet non dependere ab homine, sed dependere ab equo mediâ alia actione.

Obijc. Potentia visiva hominis producit visiones specie distinctas ab illis, quas producit potentia visiva equi: ergo distinguitur in specie. Probo antecedens: Potentia visiva hominis producit visiones dependentes essentialiter ab homine, potentia visiva equi producit visiones essentialiter dependentes ab equo: sed hæc visiones distinguuntur in specie: ergo utraque potentia necessariò requirit actus specie distinctos: ergo distinguitur specie. Respondeo casu quo potentia visiva hominis possit afficere equum, & e contra, utramque potentiam posse producere actus eiusdem speciei, licet de facto alios specie distinctos producat, quia potètiæ visiva hominis posset producere actus essentialiter dependentes

dependentes ab homine, quos de facto homini coniuncta produceret, & actus essentialiter dependentes ab equo, produceret, si equo coniungeretur, & sic similiter potentia visiva equi, quae de facto produceret actus essentialiter dependentes ab equo, posset etiam ex se producere actus dependentes essentialiter ab homine, quos produceret si natura hominis fuisset coniuncta, ac proinde utraque potentia posset antecedenter se extendere ad eisdem specie actus dependentes ab utroque principio, licet de facto quilibet ex se tenderet ad actus specie distinctos procedentes à principiis specie distinctis, quia diuersis specie, principiis esset quilibet potentia adiuncta. Ex quo non infertur distinctio specifica potentiarum, quia distinctio potentiarum non desumitur ex actibus, quos hic & nunc ratione circumstantiarum potest producere principium, sed ex his, quos quatenus est ex se valet exercere, valent autem potentia visiva hominis, & equi producere actus dependentes ab eodem principio secundum speciem, & circa idem obiectum, quia utraque potentia ex se valet producere visiones dependentes ab homine, & utraque potuit antecedenter esse potentia hominis, & similiter utraque potuit esse potentia equi & producere actus essentialiter dependentes ab equo.

QUARTA CONCLUSIO. Non repugnat potentia visiva hominis talis natura, ut ex se perat afficere naturam humanam, ita ut etiam si posset coniungi cum hac vel illa anima rationali ad visionem producendam, non posset coniungi cum natura equi, & similiter potentia visiva equi talis natura, quae perat afficere equum & non aliud specie animalis, etiam si indifferens sit ad hunc, vel illum equum afficiendum, quae potest specificationem fument à ratione specifica essentia, à qua procedunt, quia homo v. g. ex predicato specifico rationalis determinatus est ad producendam potentiam visivam distinctam à potentia visiva equi, & equus ex predicato specifico huiusmodi determinatus est ad producendam potentiam visivam distinctam specie ab illa quae potest homini convenire. Quod si potentia visiva hominis exigeret afficere hominem, ita ut non posset equo convenire, & potentia visiva equi exigeret nasci ab equo, & non posset ab homine procedere, specie distinguendas esse, sic probat. Potentia quae dicunt ordinem ad species distinctas quatenus distinctas specie distinguuntur: sed haec potentia dicerent ordinem ad essentias specie distinctas ut specie distinctas: ergo distinguerentur in specie. Quid de facto contingat in mea sententia locum non habet, quae potentias ab animo distinctas non admittit.

QUINTA CONCLUSIO. Si in homine & angelo darentur intellectus superadditi, distinguerentur specie, & specificarentur ab ultimis illorum differentis. Probatur haec conclusio ex diuerso modo quem haberent operandi haec potentia, quia potentia intellectiva hominis operaretur dependenter à phantasmatibus, & nullum est fundamentum ut dicamus angelum producturum intellectum potentem operari dependenter à phantasmatibus, à quibus angeli operatio dependere non potest, & angelus intelligit per species vniuersaliores, & intellectiones longe perfectiores, quas sine fundamento dicemus posse produci ab intellectu hominis, neque differentia similis inuenitur inter potentiam visivam hominis & equi, quia dependenter ab eisdem obiectis, & per eandem speciem, & aequè se ad obiecta extendentes videt homo, & equus.

SEXTA CONCLUSIO. In potentiis, & sic in quibusvis aliis entitatibus praedicatum materialitatis & spiritualitatis specificatur non solum ex principio effectiuo, sed etiam ex causa materiali, quod sic probat. Forma spiritualis non potest educi ex subiecto materiali, neque forma materialis ex subiecto spirituali: ergo subiectum ex se est determinatum ut effectus ab illo euadat materialis si materiale est, & spiritualis si subiectum spirituale fuerit: ex alio capite subiectum educationis est vera causa: ergo ab illo effectus trahet specificationem secundum praedicata materialitatis & spiritualitatis, secundum quae non potest non talis determinate euadere à subiecto educationis.

SEPTIMA CONCLUSIO. Specificatio potentiarum à posteriori, & quo ad nos sumitur ex omnibus actibus collectiue sumptis, quos singulae possunt producere, ita ut quotiescumque collectio actuum, specie differat, secundum omnes actus, quos includit, vel secundum aliquos inclusos in hac collectione, quibus in alia collectione non correspondere alij similes, seu non notabiliter differentes potentia specie necessarè distinguantur. Hac ratione poten-

Francisc. de Quiedo Philosoph. Tom. II.

tia volitiua, & intellectiva, auditiva, & visiva ab his, qui illas distinctas realiter distinguunt, specie distincte constituantur, quia illorum actus specie distinguuntur secundum omnes, qui includuntur in collectione illorum, qui possunt exerceri à quacumque potentia. Similiter specie distinguuntur si darentur duae potentiae, quarum una posset producere actus videndi, & audiendi, & altera actus videndi tantum, quia collectio actuum, ex qua desumeretur specificatio vnius potentiae notabiliter differret ab alia, et si non secundum omnes actus audiendi, utrique essent communes secundum alios qui huic collectioni, & non illi competenter.

Est tamen in hac re non levis difficultas in assignandis actibus adequatis cuiuscumque potentiae, in ordine ad quos potentia specificentur, & sint multiplicandae in substantiis habentibus potentias realiter distinctas. Cur enim sicut pro actibus audiendi & videndi diuersae potentiae constituantur, non etiam diuersae constituantur pro actibus apprehendendi, & discurrendi. Censeo non repugnare diuersas potentias superadditas, quandam apprehensiuam, aliam iudicativam, & discursiuam aliam assignari tamen omnibus his actibus eadem potentia propter illorum similitudinem, & similem modum respiciendi obiecta, actibusque audiendi, & videndi distinctas potentias assignari propter eorum dissimilitudinem. Quanta verò debeat esse dissimilitudo ad distinctas potentias constituendas, quantamque eadem patiatur potentia, non potest certa & determinata regula metaphysica, aut mathematica assignari, sed prudentis hominis iudicio taxandum est.

OCTAVA CONCLUSIO. Ab illis à quibus desumeretur à posteriori distinctio specifica potentiarum realiter distinctarum ab anima desumitur distinctio formalis potentiarum, quae inter se & anima realiter non distinguuntur, sic formaliter distinguimus in eadem anima potentiam intellectivam à volitiua, & auditivam à visiva per ordinem ad eosdem actus, in ordine ad quos potentias realiter distingueremus. Ratio est, quia distinctio rationis sumitur per ordinem ad distinctionem reale, & ita in ordine ad eosdem actus desumitur. Id quod dixi de potentiis actuum vitalium, eadem proportione intelligendum est de aliis potentiis non vitalibus, calore, v. g. & frigidityte respectu suorum principiorum, & actionum, quae possunt ab illis procedere.

PUNCTUM III.

De specificatione aliarum qualitatum non vitalium.

PRIMA CONCLUSIO. Habitus infusus à priori tantum specificatur tanquam à causa extrinseca ab omnipotentia per actum voluntatis Dei determinata ad hunc habitum producendum, neque aliud habet specificatum secundum praedicatum specificum illius. Ratio ex dictis Punct. I. facili est nulla est entitas creata, quae possit hos habitus infusos producere: ergo illorum productio, & determinatio productionis tantum provenit à Deo: ergo ab illo tantum provenit specificatio, quae consistit in dependentia à principio à se liberè vel necessario determinato ad producendum talem effectum.

SECUNDA CONCLUSIO. A posteriori, & quoad nos ex actibus respicientibus diuersa motiua formalia, etiam pertinentibus ad eandem potentiam debemus inferre diuersitatem specificam habituum supernaturalium. Probat hanc conclusionem: In homine peccatore manet habitus spei, & non manet habitus charitatis: ergo habitus infusus distinguuntur etiam si illorum actus pertineant ad eandem potentiam: ergo habitus distinguuntur per distinctionem obiectorum formalium: quae illorum actus respiciunt. Sic Theologi omnes, qui actus virtutum infusarum, & illorum habitus per diuersa motiua formalia, quae respiciunt actus, distinguere.

TERTIA CONCLUSIO. Non repugnat ex natura rei habitus quidam supernaturalis, qui concurrat ad omnes actus supernaturales potentiae volitiuae licet de facto non detur. Probat hanc conclusionem: Eadem potentia volitiua etiam si superaddita ponatur, concurrat ad volitiones supernaturales respicientes diuersa motiua: ergo idem habitus supernaturalis posset ad eosdem concurrere, quia habitus infusus non datur ad distinctionem motiuorum in actibus, actus enim naturales voluntatis absque illo habitu diuersa motiua respiciunt, sed tantum dantur ad praedicatum supernaturalitatis quod

S 2 praeis